

KŐSZEK ÉS VIDÉKE

Magyar Nemzeti Múzeum
Budapest VIII.

L. egy negyed évre:
Helyben szállítva 1-60 Pengő
Vidékre post. 2- Pengő
Külföldre egy évre 4 dollár

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő:
vitéz Szabadvány Ferenc
Vásártér 13. Telefonszám 4.

Kiadótulajdonos:
Rónai Frigyes
Vérhór 39. sz. Telefonszám 23.

Hirdetések millimétersoronként 6 fillér.
Hirdetések díja előre fizetendő
Nyilvántár sora 40 fillér
Szövegközötti reklámhír sora 20 fillér.

Kőszeg vagy Kőszék?

— Olyan válaszféle. —

Sass Béla fővárosi nyug. tanár melegen érdeklődő vendége volt Kőszeg város propaganda kiállításának a Nemzetközi Vásáron 1933-ban is, 1934-ben is. Már 1933-ban úgy ismerkedtem meg vele, hogy kifogásolta a tárlat „Kőszeg nyaraló és iskolaváros” feliratát. Szerinte ez a felirat helytelen, mert a város nem nyaraló és nem iskola, hanem nyaralók és iskolák városa. Főleg azonban a városelnevezésre nézve kérdezte: miért Kőszeg? hát létezik-e közből készült szeg? Mivel pedig választ kívánt, elmondtam neki, hogy az Oház kúpja csúcscszerűen emelkedik ki a hegygerincből és mert egykor bástya, közből épített őrtorony volt, lehet hogy innét kapta nevét, azonban kétségtelen, hogy a várossal foglalkozott történetirők okmányszerűen állapították meg, hogy különböző időkben és változott írásmód alkalmazásával mindig Kőszeg-nek szerepelt.

Ezzel szemben a tudós tanár ur azt fejtegette, hogy csak „Kőszék” lehetett, mivel a pallósjoggal bírt helyeken bírói széken ültek és ez nálunk közből volt tehát „Kőszék”, — valaminthogy Egerszeg helyesen Égerszék, ott t. i. égerfából készült bírói szék volt és ezt követőleg minden szeggel és „szék”-kel végződő helyneveket sorolta fel, meggyőző érvekkel alátámasztva határozott megállapítását.

Ezt itthon többekkel is közöltem. 1934-ben ismét eljött tárlatunkhoz és örömmel fogadta, hogy ráismertem és visszaemlékeztem előző évi beszélgetésünkre. Ennek folytán felvettem azt az elgondolást, hogy mennyire érdekes lenne, ha Kőszeg város történelmi elnevezését illető fejtegetését eljőne itt nyilvános előadásban tárgyalni, esetleg vitásként az előadói szerepet vállalni — én a rendezésre készséggel vállalkozom.

Szóba hoztam azt is, hogy esetleg e lap hasábjain jelentesse meg és ugyanitt jelentkeznek majd erre illetékes helyi történészeink. Láttam, hogy erre komoly hajlandósága van és vártam eljövételének közlését vagy cikkeit. —

A cikk megjött, de a tudományos fejtegetés még nem és én még most is álom azon felajánlástomat, hogyha szives ide elfáradni, úgy nagy örömmel fogadjuk és hallgatjuk.

Egyházi hangverseny Kőszegen.

Kőszeg zenei kulturája a maga teljes tökéletességével mutatkozott be jul. 13-án pénteken este a Jézus Szive emplomban tartott egyházi hangversenyen.

A hangversenyen résztvevők mély ihlattal hallgatták végig a valóban nívós programot és éppen Kőszegen nyaraló fővárosi zenekritikusok is a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoztak arról a teljesítményről, melyre vidéki viszonylatban egyáltalában nem voltak elkészülve.

Szabó János karnagy büszkén könyvelheti el e legjobban sikerült hangversenyt, mert énekkarával olyan zenei műfelvezetést nyújtott, amelyre Kőszegen még nem volt példa.

A sikerhez természetesen hozzájárul azon körülmény, hogy nagyszerűen válogatta össze a karnagy a programot. De a koronát a hangversenyre Deák Bárdos György világhírű egyházzenei író helyezte, aki ezen hangversenyre, melyen előadott művek nagy részét ő maga írta, ismét eljött Kőszegre, hogy maga vezethesse azt a fegyelmezett énekkart, amelyről csak az elismerés hangján nyilatkozott.

A műsor egyébként 3 részből állott és nagyon változatos volt.

Az első részben a kar Deák Bárdos vezetésével és Szabó János orgonakísérete mellett Deák Bárdos: Szent Imre miséjéből, melyet Amerikában és Párisban is előadtak már, a Kyrie, Credo és Sanctus adta elő. A Kyrie hatalmas felépítése, a Credo korális betétei és basszus szóloji teljes hatást értek el. Mégis tökéletes ségben a Sanctus áll előtérben, melynek fortissimóit visszhangszerű pianissimók váltották fel kitűnő precizitással.

A második része a hangversenynek Jézusról szólt. Ismét Deák Bárdos dirigált és Szabó János adta az orgonakíséretet. Felhangzott: a Tantum ergo nehéz kórusa, melyet a szerző a kőszegi egyházi énekkarnak írt. — Az imádás, a vallási áhitat tükröződik vissza ezen egyébként legnehezebb kóruson, azonban a feladatot a kar most is nagyszerűen oldotta meg. T. L. da Vittoria (XVI. sz.) Jezu dulcis memoria a capella kórust Szabó karnagy vezette igen nagy hatást keltve. Deák Bárdos: Eli és Consummation estjét már hallotta egy ízben a kőszegi közönség, így a hatás annál teljesebb volt. A műsor ezen része Mozart örökségű: Ave verumjával fejeződött be mélyeséges áhitatot keltve.

A műsor harmadik része a Szűz Máriáról szólt: Kaulich Ave Mariája

volt az első szám. A mélységből a szűz Anyához esedező lélek könnyörgését pompásan interpretálta Szabó János dirigálása mellett. Majd Josquin de Pres (XV. sz.) bájos munkája következett: Tengernek fényes csillaga, ugyancsak Szabó karnagy vezetésével. Ezután Dohnál: Ave Maria stella, hegedű solo-ban gyönyörködött a közönség, melyet ifj. Stiaszny Gyula adott elő tökéletes művészettel, a kar lágy kísérete mellett. A nagyszerű műsorszort Deák Bárdos: Boldogságos Szűz Mária kezdetű kórus zárta be melyet ugyancsak a szerző vezetett, s mely mű előadása méltó befejezése volt a nagyszerűen sikerült hangversenynek.

A nagyszámú közönség, melynek soraiban a nyaralók is szép számban jelentek meg, a legnagyobb elismeréssel távozott a hangversenyről.

Mindenféle rovat.

Esztergom új főispánt kapott. Most iktatták be ünnepélyesen. Érdemes rá felfigyelni, mit mondott az ünnepi ebéden a hercegprímás irodavezetője Lepold Antal dr. prelátus-kanonok. „Meg kell szünnie a kuruc-labanc ellentétnek, hiszen sohasem volt idő, amikor annyira szükség lett volna hangoztatni a nemzeti összetartás gondolatát, mint ma és ezért kell örülnünk, hogy az új főispán a nemzeti egység nevében jött.”

A trianoni-kereszt megvalósításának gondolatát Kotnyél indította el lapunk hasábjain. A terv Kőszegnek volt szánva. A kivitelen a celliek megelőztek bennünket, ahol most építik a Sághegyen az első trianoni keresztet, egy 19 méter magas művészi kiviteli keresztet, amely éjjelenként fényárban fog uszni. A beérkezett pályaművek közül Zsolnay Mihály művészi tervét fogadták el. A kereszt bazaltszikla alapon hófehér közből készül. Országos ünnepség keretében fogják szeptember elején felavatni.

Városunkban tartózkodik Peiridesz a budapesti Bajza-utcai iskola igazgatója. Ő említi: Páris Erzsébet festőművész, az iskola tanárnője, az állami kis aranyérmert nyerte el azzal a festményével, amely a kőszegi Chernel-ház kapujáról készített.

Igen sok nyaraló panasolja, hogy nincs csatlakozás a Balatonra városunkból. Valóban jogos a sérelem. A MÁV-nak már ismételt felhívtuk a figyelmét, ezuttal is.

Elmult szombat a térzenén megint élvezhettük a nagy tömeget, a sok nyaralót, a kitűnő játékot és sajnálatos nélkülöztük a legkisebb elismerést is. Senki sem akar tapsolni Pedig jól esik e mi derék zenészeinknek. Tavaly már egész tapsviharok zúgtak fel az egyes zenészek után, de ugyátszik minden évben kell a közönségnek erre egy kis figyelmeztetés.

Ne sajnáljuk tenyereinket, nem kerül semmibe.

A kőszegi Szent Domonkos-rendi zárda értesítőjét nézegetem. Mindjárt az elején szokatlanul szép képek, házak és régi kapualjak Kőszegről. Tizenhat szebbnél-szebb kép s csak ezeken látjuk milyen érdekesek, régiak, és festőiek egyes házaink. A rendkívül érdekes bevezető cikkből, amelynek címe „Rövidke művészeti sétá Kőszeg utcáin”, örömmel tudjuk meg, hogy Németh Imre igazgatónak már nyomás alatt áll a műve „Kőszeg város művészettörténete” címmel. Az értesítőben közölt tanulmány ebből már rövid kivonat.

Az értesítő adatai közül feltűnőbbek és érdekesek: októberben a tantestület 3 tagja és 10 növendéke római zarándokuton volt. Elmult évben a zárda alapításának 66-ik évfordulóját ünnepelte. A tanári testület a képzőben 14 tagból áll. Az első osztályban egy vastagbetűs van, a másodikban nincs egyszem, a harmadikban három, a negyedikben négy, az ötödikben öt vastagbetűs volt. Elégtelen csak kettő volt egy tárgyból az első osztályból és két tárgyból szintén az első osztályból.

Megtudjuk az értesítőből azt is, hogy a szociális érzés ápolására a növendékek milyen sokféle munkálatot fejtettek ki a barakk: Szent Csád otthonban, ahol hetenként játékdélutánokat tartottak, mesedélutánokkal és kis ünnepélyek rendezésével. Saját tiszorájukból megtakarított élelmiszerekkel vendégelték meg ilyenkor a növendékek a kis éhező gyerekeket a barakkokban.

A tanítónő-képesítőre negyven növendék jelentkezett, 12 lett jeles, 24 jó és 4 elégséges. Érdekesek a képzőbenépesítési adatai: 1919-ben 135, 20-ban 113, 21-ben 97, 23-ban 68, 24-ben 200, 25-ben már megint csak 116, 28-ban 158, 30-ban 186, 33-ban 162. — A növendékek legnagyobb része, 162 közül 109, az internátusban lett elhelyezve, ahol a tartásdíj valóban mérsékelt, havi 56 pengő. Az értesítő a gyakorló elemi és a polgári iskola tanulóinak is hozza nyomtatott értesítőjét, valamint ez iskolákra vonatkozó részletes adatokat. A polgárnak az utolsó 15 évben 1928-ban volt a legkevesebb tanulója 129, legtöbb 25-ben 199, az idén ép annyi volt, mint 1919-ben, 150. A polgáriban feltűnő a sok jeles tanuló. Az I. osztályban 37 közül 10, a II. osztályban 48 közül 16, a III. osztályban 39 közül 8 és a IV. o.-ban 33 közül 10.

Sopron az utóbbi két év alatt 390.080 pengőt fordított idegenforgalmi célokra. Ezt a tempót mi igazán nem bírhatjuk. Csodáljuk, hogy ők győzik. Így érthető, ha lemaradunk — Sopronnal szemben.

